

NOVÁ ENERGETICKÁ LEGISLATIVA ČESKÉ REPUBLIKY

**František Plecháč, zástupce ústředního ředitele
Státní energetická inspekce
Štěpánská 15
120 00 Praha 2
Česká republika
Tel. + fax: +420 2 96212052
E-mail: UISEI@pha.pvtnet.cz**

1. Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

Tento zákon upravuje podmínky podnikání, výkon státní správy a regulaci v energetických odvětvích, kterými jsou elektroenergetika, plynárenství a teplárenství, jakož i práva a povinnosti fyzických a právnických osob s tím spojené.

Pro účely tohoto zákona jsou v úvodu uvedeny definice některých pojmů. Tedy se rozumí regulací usměrňování podnikání v energetických odvětvích za účelem nahrazení některých účinků hospodářské soutěže a vytváření předpokladů pro její vznik a fungování, ochrany zájmů spotřebitelů i držitelů licencí a zajištění spolehlivých dodávek elektřiny, plynu a tepelné energie, stavem nouze omezení nebo přerušování dodávek energie na celém území České republiky nebo na její části z důvodů a způsobem uvedeným v tomto zákoně, odpovědným zástupcem fyzická osoba ustanovená držitelem licence na výrobu, přenos a distribuci elektřiny, na přepravu, distribuci a uskladňování plynu, na výrobu a rozvod tepelné energie a na obchod s elektřinou nebo plynem (dále jen "držitel licence"), která odpovídá za výkon licencované činnosti podle tohoto zákona.

Dále jsou pro účely tohoto zákona stanoveny základní definice pojmů v elektroenergetice, v plynárenství a v teplárenství.

Předmětem podnikání v energetických odvětvích je výroba elektřiny, přenos elektřiny, distribuce elektřiny a obchod s elektřinou, výroba plynu, přeprava plynu, distribuce plynu, uskladňování plynu a obchod s plynem a výroba tepelné energie a rozvod tepelné energie. Přenos elektřiny, přeprava plynu, distribuce elektřiny a

distribuce plynu, uskladňování plynu, výroba a rozvod tepelné energie se uskutečňují ve veřejném zájmu. Podnikat v energetických odvětvích na území České republiky mohou za podmínek stanovených tímto zákonem fyzické či právnické osoby pouze na základě státního souhlasu, kterým je licence udělená Energetickým regulačním úřadem. Licence podle tohoto zákona se neuděluje na obchod, distribuci a uskladňování propan-butanu a jeho směsí, pokud se nejedná o distribuci potrubními systémy, a na výrobu tepelné energie určené pro dodávku konečným spotřebitelům odběrným tepelným zařízením ze zdroje tepelné energie umístěného v tomtéž objektu. Dále se licence neuděluje na distribuci elektřiny nebo na distribuci plynu, pokud odběratel poskytuje odebranou elektřinu nebo plyn jiné fyzické či právnické osobě prostřednictvím vlastního odběrného zařízení a nejedná se o podnikání podle obchodního zákoníku.

Držitel licence předkládá spory v záležitostech týkajících se smluvních podmínek dodávek energie, poskytování systémových služeb, odmítnutí připojení do sítě, odmítnutí uzavření smlouvy o prodeji energie nebo bezdůvodného přerušení její dodávky k rozhodnutí Energetickému regulačnímu úřadu.

Výkon státní správy v energetických odvětvích náleží ministerstvu, Energetickému regulačnímu úřadu a Státní energetické inspekci.

Ministerstvo jako orgán státní správy pro energetiku vydává státní souhlas s výstavbou nových zdrojů v elektroenergetice a teplárenství a státní souhlas s výstavbou přímých vedení a vybraných plynových zařízení podle podmínek uvedených ve zvláštní části zákona, zpracovává státní energetickou koncepci a zabezpečuje plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, nebo závazků vyplývajících z členství v mezinárodních organizacích.

Energetický regulační úřad je správní úřad pro výkon regulace v energetice se samostatnou kapitolou státního rozpočtu České republiky. Sídlem Energetického regulačního úřadu je Jihlava. V působnosti Energetického regulačního úřadu je podpora hospodářské soutěže a ochrana zájmů spotřebitelů v těch oblastech energetických odvětví, kde není možná konkurence, s cílem uspokojení všech

přiměřených požadavků na dodávku energií. Energetický regulační úřad řídí předseda, kterého na dobu 5 let jmenuje a odvolává vláda. Předseda regulačního úřadu je zaměstnancem tohoto úřadu. Předseda Energetického regulačního úřadu může být vládou odvolán před uplynutím doby, na kterou byl jmenován, pouze v případě nemoci trvale znemožňující vykonávání jeho úkolů, hrubého porušení jeho povinností, na základě pravomocného rozsudku soudu o spáchání trestného činu, nebo vzdá-li se funkce.

Energetický regulační úřad rozhoduje o udělení, změně nebo zrušení licence, držení více licencí fyzickou či právnickou osobou v souladu s prováděcím právním předpisem, uložení povinnosti dodávek nad rámec licence, uložení povinnosti poskytnout v naléhavých případech energetické zařízení pro výkon povinnosti dodávek nad rámec licence, včetně rozhodnutí o věcném břemeni a o regulaci cen podle zákona o cenách.

Energetický regulační úřad dále rozhoduje spory, kdy nedojde k dohodě o uzavření smlouvy mezi jednotlivými držiteli licencí a popřípadě i jejich zákazníky, vyžaduje zveřejňování jím určených informací držiteli licencí, pověřuje své zaměstnance k oprávnění vstupovat do objektu sloužícího k výkonu licencovaných činností, rozhoduje spory, kdy nedojde k dohodě o regulovaném přístupu k přenosové soustavě nebo distribuční soustavě, schvaluje Pravidla provozování přenosové soustavy a distribučních soustav v elektroenergetice, dává podněty ke kontrole plnění povinností Státní energetické inspekci, ukládá v rámci výkonu regulace držiteli licence, aby zjednal nápravu zjištěných nedostatků a podal zprávu o přijatých opatřeních ve lhůtě stanovené rozhodnutím Energetického regulačního úřadu, nebo určuje, jakým způsobem je držitel licence povinen zjištěné nedostatky odstranit, navrhuje Státní energetické inspekci uložení pokut za porušení povinností podle tohoto zákona.

Kontrolu v energetických odvětvích vykonává Státní energetická inspekce, která má v zákoně samostatnou pasáž.

Ve speciálních částech zákona jsou definovány podmínky trhu s elektřinou, plynem a jeho účastníci, povinnosti a práva výrobce, provozovatele přenosové, přepravní a

distribučních soustav, oprávněného a chráněného zákazníka, obchodníka s elektřinou a plynem, provozovatelů podzemních zásobníků plynu a oprávněných a chráněných zákazníků elektřiny i plynu. V teplárenství pak jsou definovány povinnosti a práva výrobců, provozovatelů rozvodů tepla a spotřebitelů tepelné energie. Jsou definovány obnovitelné zdroje a kombinovaná výroba elektřiny a tepla a povinný výkup těchto energií, podmínky udělování autorizace na výstavbu nových zdrojů, neoprávněné odběry, ochranná pásma povinné obsahy smluv měření, přípojky a přeložky zařízení

2. Zákon o hospodaření energií

Zákon stanoví práva a povinnosti fyzických a právnických osob při nakládání s energií, zejména elektrickou a tepelnou, a dále s plynem a dalšími palivy, přispívá tím k šetrnému využívání přírodních zdrojů a ochraně životního prostředí v České republice, ke zvyšování hospodárnosti užití energie, konkurenceschopnosti, spolehlivosti při zásobování energií a k trvale udržitelnému rozvoji společnosti.

V zákoně je určena státní energetická koncepce, která je strategickým dokumentem s výhledem na 20 let vyjadřujícím cíle státu v energetickém hospodářství v souladu s potřebami hospodářského a společenského rozvoje, včetně ochrany životního prostředí, sloužícím i pro vypracování územních energetických koncepcí.

Územní energetická koncepce vychází ze státní energetické koncepce a obsahuje cíle a principy řešení energetického hospodářství na úrovni kraje. Vytváří podmínky pro hospodárné nakládání s energií v souladu s potřebami hospodářského a společenského rozvoje včetně ochrany životního prostředí a šetrného nakládání s přírodními zdroji energie. Územní energetickou koncepci pořizuje kraj, hlavní město Praha a statutární města v přenesené působnosti. Územní energetická koncepce je závazným podkladem pro územní plánování. Obec má právo pro svůj územní obvod nebo jeho část pořídit územní energetickou koncepci v souladu se státní energetickou koncepcí a pro její uskutečnění může vydat závazný právní předpis.

Národní program hospodárného nakládání s energií a využívání jejích obnovitelných a druhotných zdrojů (dále jen "Program") je dokument vyjadřující cíle týkající se

snížení spotřeby energie, využití jejích obnovitelných a druhotných zdrojů v souladu s hospodářskými a společenskými potřebami podle zásady trvale udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí. K uskutečnění Programu mohou být poskytovány dotace ze státního rozpočtu na

- a) energeticky úsporná opatření ke zvyšování účinnosti užití energie,
- b) rozvoj kombinované výroby elektřiny a tepla,
- c) modernizaci výrobních a rozvodných zařízení energie,
- d) moderní technologie a materiály pro energeticky úsporná opatření,
- e) rozvoj využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie,
- f) osvětu, výchovu, vzdělávání a poradenství v oblasti nakládání s energií,
- g) vědu, výzkum a vývoj v oblasti nakládání s energií,
- h) zpracování územních energetických koncepcí.

Pro zvyšování účinnosti užití energie jsou stanovena některá pravidla.

Ten, kdo vyrábí energii, je povinen u nově zřizovaných zařízení pro výrobu elektřiny nebo tepelné energie zajistit alespoň minimální účinnost užití energie stanovenou vyhláškou. Tuto povinnost má i u zařízení na výrobu elektřiny nebo tepelné energie, u nichž se provádí změna dokončených staveb v rozsahu podle stavebního zákona. Ten, kdo rozvádí energii, je povinen u nově zřizovaných zařízení pro přenos a distribuci elektřiny a rozvod tepelné energie a vnitřní rozvod elektřiny a tepelné energie zajistit nepřekročení maximálních ztrát energie stanovených vyhláškou. Tuto povinnost má i v případě změny dokončených staveb v rozsahu podle stavebního zákona. Výrobce, dovozce nebo distributor může uvádět na trh pouze spotřebiče energie s minimální účinností užití energie stanovenou vyhláškou. Vlastník budovy nebo společenství vlastníků jednotek musí v dokumentaci přikládané k žádosti o vydání stavebního povolení v rámci dodržení obecných technických požadavků na výstavbu prokázat splnění požadavků hospodárné spotřeby energie na vytápění. Vlastník budovy nebo společenství vlastníků jednotek nesmí při užívání nových staveb nebo při užívání staveb dokončených po jejich změně překročit měrné ukazatele spotřeby tepla pro vytápění a pro přípravu teplé užitkové vody stanovené vyhláškou. Vlastník budovy nebo společenství vlastníků jednotek musí vybavit vnitřní tepelná zařízení budov přístroji regulujícími dodávku tepelné energie konečným

spotřebitelům v rozsahu stanoveném vyhláškou. Konečný spotřebitel je povinen umožnit instalaci, údržbu a kontrolu těchto zařízení. Vlastník budovy nebo společenství vlastníků jednotek se musí řídit pravidly pro vytápění a dodávku teplé užitkové vody stanovenými vyhláškou.

Pro kombinovanou výrobu elektřiny a tepla je stanoveno, že každý výrobce tepla se zdrojem o součtovém výkonu zdroje vyšším než 5 MW_t a každý výrobce elektřiny z tepelných procesů se zdrojem o součtovém výkonu zdroje vyšším než 10 MW_e je povinen při budování nových zdrojů nebo při změně dokončených staveb u zdrojů již vybudovaných podrobit dokumentaci stavby energetickému auditu z hlediska zavedení výroby elektřiny nebo výroby tepla.

Pro lepší informovanost spotřebitele se zavádí energetické štítky. Tuzemští výrobci nebo dovozci hromadně vyráběných energetických spotřebičů, jejichž seznam stanoví vyhláška, (dále jen "energetické spotřebiče") jsou povinni před uvedením na trh vybavit tyto spotřebiče energetickými štítky (dále jen "štítky"). Údaje na štítku musí být v českém jazyce.

Energetický audit je soubor činností, jejichž výsledkem jsou informace o způsobech a úrovni využívání energie v budovách a v energetickém hospodářství prověřovaných fyzických a právnických osob a návrh na opatření, která je třeba realizovat pro dosažení energetických úspor. Povinnost podrobit své energetické hospodářství a budovu energetickému auditu se vztahuje na

- a) každou fyzickou nebo právnickou osobu, která žádá o státní dotaci v rámci Programu,
- b) organizační složky státu, organizační složky krajů a obcí a příspěvkové organizace s celkovou roční spotřebou energie vyšší, než je vyhláškou stanovená hodnota, a která činí 1500 GJ,
- c) fyzické nebo právnické osoby, s výjimkou příspěvkových organizací, s celkovou roční spotřebou energie vyšší, než je vyhláškou stanovená její hodnota, a která činí 35000 GJ.

Energetický auditor je fyzická osoba, která je zapsána do seznamu energetických auditorů vedeného ministerstvem. Předpokladem pro zapsání do seznamu energetických auditorů je složení odborné zkoušky, způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost daná tím, že uchazeč nebyl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo jiný trestný čin související s předmětem činnosti auditora a požadovaná odborná způsobilost. Odborná zkouška se koná před zkušební komisí, kterou jmenuje ministerstvo.

Kontrolu dodržování ustanovení tohoto zákona a ukládání pokut za porušení těchto ustanovení upravuje zákon č. 458/2000 Sb, který ji svěřuje Státní energetické inspekci. Pokutu lze uložit odstupňovaně až do výše 5 000 000 Kč.

Ministerstvo je dotčeným orgánem státní správy při ochraně zájmů chráněných tímto zákonem v řízeních, která provádí Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo spravedlnosti, pokud u některých staveb tato ministerstva vykonávají působnost stavebních úřadů. Státní energetická inspekce je dotčeným orgánem státní správy při ochraně zájmů chráněných tímto zákonem v řízeních, která provádějí jiné stavební úřady, než jsou stavební úřady uvedené výše.